AKADEMICKÝ OPTIMISMUS A NEKOGNITIVNÍ VÝSTUPY VZDĚLÁVÁNÍ NA DRUHÉM STUPNI ZŠ

Jaroslava Simonová, Jana Straková, Sabine Hoidn

Klíčová slova: akademický optimismus, nekognitivní výstupy, postoje učitelů, 2. stupeň ZŠ, strukturní modelování

Cílem studie je prozkoumat vztah mezi konceptem individuálního akademického optimismu učitelů a čtyřmi nekognitivními výstupy vzdělávání: vnímanou vlastní účinností v matematice (10 položek), obecnou vnímanou vlastní účinností (7 položek), vytrvalostí (4 položky) a motivací (3 položky).

Akademický optimismus je latentní konstrukt sestávající ze tří konceptů, které jsou vzájemně provázány: důraz školy na vytváření studijního prostředí, vnímaná vlastní účinnost učitelů a důvěra učitelů k žákům a jejich rodičům (Boonen et al., 2014; Hoy, Tarter, & Woolfolk Hoy, 2006). Výzkumy prokázaly, že akademický optimismus slouží jako prediktor výsledků žáků bez ohledu na socioekonomické složení školy (Boonen et al. 2014; Straková,

Simonová, Soukup & Greger 2016). V poslední době probíhá intenzivní debata o významu nekognitivních charakteristik žáků a jejich úloze při predikci kognitivních výsledků. Ukazuje se, že nekognitivní charakteristiky žáků jsou nejenom významnými prediktory výsledků vzdělávání, ale také důležitými výstupy školního vzdělávání, protože předpovídají pozdější úspěch (Duckworth & Gross, 2014). Proto je užitečné zaměřit se na jejich vztah k faktorům, které jsou klíčové pro výsledky žáků a jejich úspěch v dalším životě.

Data byla sbírána v květnu 2016 v rámci šetření Czech Longitudinal Study in Education (CLoSE). Datový soubor obsahoval údaje od 4798 žáků 9. tříd a 1469 učitelů ze 124 základních škol a 39 gymnázií. Pro analýzu vztahu mezi akademickým optimismem, sociálně-ekonomickým složením třídy, typem školy (základní školy vs. gymnázia) a čtyřmi nekognitivními výsledky jsme použily dvouúrovňové strukturní modelování (úroveň školy a individuální úroveň). Výpočty byly provedeny v MPlus.

Analýzy ukázaly silný vztah mezi akademickým optimismem, socioekonomickým složením třídy a typem školy a také silný vliv socioekonomického složení třídy na nekognitivní výstupy žáků. Nicméně žádný přímý efekt akademického optimizmu na nekognitivní výstupy prokázán nebyl. Nekognitivní výstupy souvisely pouze se socioekonomickým složením třídy, vytrvalost a matematická vnímaná vlastní účinnost se navíc vztahovala také k typu školy. Tyto výsledky jsou důležité vzhledem k časnému rozdělování žáků do různých vzdělávacích proudů v českém vzdělávacím systému.

Bibliografie

Boonen, T., Pinxten, M., Van Damme, J., & Onghena, P. (2014). Should schools be optimistic? An investigation of the association between academic optimism of schools and student achievement in primary education. *Educational Research and Evaluation*, 20(1), 3–24.

Duckworth, A., & Gross, J. J. (2014). Self-control and grit: Related but separable determinants of success. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 319–325.

Hoy, W. K., Tarter, C. J., & Woolfolk Hoy, A. (2006). Academic optimism of schools: A force for student achievement. *American Educational Research Journal*, 43(3), 425–446.

Straková, J., Simonová, J., Soukup, P., & Greger, D. (2016). *Impact of teacher academic optimism on achievement of Czech lower secondary students.* Paper presented at the ECER 2016 conference, Dublin, IE.